

23.5.2007

Dnro 355/2/06

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Jukka Lindstedt

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Mikko Sarja

PERUSKOULUUN ILMOITTAUTUMISESTA ANNETUN OHJEEN SELKEYS

1

ASIAN VIREILLE TULO

Aamulehdessä 24. ja 26.1.2006 julkaistuissa kirjoituksissa oli kerrottu Amurin koulun suomenkielisen ensimmäisen luokan alkamiseen liittyneen tiedottamisen epäselvyydestä. Lehtitietojen mukaan asiasta oli kerrottu huoltajille lähetetyssä ohjeessa, joka koski peruskouluun ilmoittautumista.

Tänne hankittiin kaupungin Internet-sivuilta lehtiartikkeleissa tarkoitettu 9.1.2006 päivätty ilmoittautumisohje. Siinä oli keskustan alueen osalta mainittu muun muassa seuraavaa: "Amuri, engl. kieliset luokat, Johannes, Pispä."

Aamulehdessä 24.1.2006 haastatellun perusopetuksen johtajan mukaan suomenkielisen ensimmäisen luokan loppumisen oli ollut tarkoitus ilmetä edellä mainitusta, kun taas samassa lehtijutussa haastateltujen vanhempien mukaan asia oli kerrottu vaikeaselkoisesti. Tämän johdosta he moittivat viranomaisia asian salailusta.

Edellä mainitun johdosta otin eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 4 §:n nojalla omasta aloitteestani tutkittavaksi, täyttikö opetukseen ilmoittautumista koskeva tiedottaminen hyvän hallinnon vaatimukset.

3

RATKAISU

Hyvä hallinto on turvattu perusoikeutena perustuslain 21 §:ssä. Tarkempia säännöksiä hyvän hallinnon perusteista on hallintolain 2 luvussa.

Hallintolain 8 §:ssä on viranomaisille asetettu neuvontavelvollisuus. Mainitun pykälän 1 momentin mukaan viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkaalleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa. Saman lain 9 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on käytettävä asiallista, selkeää ja ymmärrettävää kieltä. Säännöksen perusteluiden mukaan tämä tarkoittaa sellaista ilmaisutapaa, jonka perusteella hallinnon asiakkaan voidaan olettaa yksiselitteisesti ymmärtävän asian sisällön ja saavan siitä asian laatuun

nähdessä riittävästi tietoa. Esitystavan on oltava sekä kielellisesti selkeä että sisällöllisesti ymmärrettävä (HE 72/2002 vp, s. 59). Lisäksi totean, että kielenkäytön laadulla ja viranomaisen tavalla ilmaista asioita on yhteys viranomaistoiminnan avoimuuteen, millä voidaan ennalta ehkäistä ja hälventää viranomaistoimintaan mahdollisesti kohdistuvia ennakkoluuloja.

Nyt oli ollut kyse peruskoulun ensimmäiselle luokalle tulevien oppilaiden huoltajille kohdistetusta kouluun ilmoittautumista koskevasta neuvonnasta. Tässä tarkoituksessa kasvatus- ja opetuspalvelukeskuksessa oli laadittu huoltajille osoitettu ohje peruskouluun ilmoittautumisessa noudatettavista menettelytavoista. Ohjeessa oli alueittain lueteltu ilmoittautumisia vastaan ottavat koulut, joiden jälkeen oli sulkujen sisään merkitty alueen muut koulut. Keskustan alueen osalta ilmoittautumisia vastaan ottavaksi kouluksi oli merkitty Aleksanterin koulu, jonka jälkeen oli seuraava merkintä: "Amuri, engl. kieliset luokat, Johannes, Pispä". Edelleen ohjeessa oli mainittu muun muassa, että vieraskielistä opetusta järjestetään englannin (Tammela, Amuri), ranskan (Aleksanteri) ja saksan (Tammela) kielellä.

Mielestäni edellä todetusta ei ollut ensinnäkään hallintolain 9 §:n edellyttämällä tavalla täysin yksiselitteisesti ymmärrettävissä, että Amurin kouluun ei olisi enää ollut tarkoitus tulla suomenkielistä ensimmäistä luokkaa. Ottaen huomioon sen, että ohjeen saman sivun alalaidassa oli selostettu muun muassa eräiden koulujen yhdistämistä lukuvuoden 2006–2007 alkaessa ja lueteltu vieraskielistä opetusta järjestävät koulut, vastaavalla tavalla olisi mielestäni ollut paikallaan hallintolain 8 §:n neuvontavelvoitteen näkökulmasta tuoda selkeästi esiin myös se, että kasvatus- ja opetuspalvelukeskuksen oli ollut tarkoitus esittää huoltajille, että suomenkielistä opetusta ei ollut enää vastoin aiempaa käytäntöä tarkoitus järjestää Amurin koulussa.

Edellä todettuun liittyen pidän ohjeen muotoilua hyvän hallinnon kannalta ongelmallisena myös siksi, että sen perusteella ei voida päätellä sitä, oliko ratkaisu suomenkielisen opetuksen lopettamisesta ilmoittautumisesta tiedotettaessa jo ollut lopullinen vai oliko lopettaminen lopulta riippunut ilmoittautuneiden määrästä. Aamulehdessä 24.1.2006 julkaistun artikkelin mukaan päätöstä lopettamisesta ei ollut vielä tehty, vaan tarkoitus oli odottaa, kuinka paljon lapsia ilmoittautuu kouluun. Myös saamassani selvityksessä on todettu, että kyseessä oli ollut kasvatus- ja opetuspalvelukeskuksen esitys vanhemmille, vaikka se ei ilmennytkään kyseisistä ohjeista. Toisaalta niissä oli nähtävästikin ainakin tarkoitettu tiedottaa, ettei suomenkielistä opetusta ollut enää aikomus antaa Amurin koululla.

Edellä todetusta seuraa, että ohjeesta ei käsitykseni mukaan välittynyt riittävän selvästi sen mahdollisuuden olemassa olo, että ilmoittamalla lapsensa kaikesta huolimatta Amurin kouluun huoltajilla olisi samalla voinut olla mahdollisuus vaikuttaa suomenkielisen opetuksen jatkumiseen mainitussa koulussa. Sittemmin nimenomaan vanhempien aktiivisuus asiassa näyttäisikin johtaneen kyseisen opetuksen jatkumiseen.

Johtopäätökseni on, että en katso voivani yhtyä perusopetuksen johtajan näkemykseen siitä, että puheena olevassa ilmoittautumisohjeita sisältäneessä

kirjeessä olisi riittävän ymmärrettävällä tavalla kerrottu esityksestä aloittaa suomenkielinen opetus vain kolmessa keskustan oppilasalueen koulussa. Lisäksi katson ohjeiden olleen sisältönsä puolesta neuvontavelvollisuuden näkökulmasta puutteellisia, kun niissä ei ollut riittävän ymmärrettävällä tavalla tuotu esiin kaikkia opetuksen loppumiseen tai sen jatkumiseen vaikuttavia seikkoja. Tämän vuoksi katson puheena olevan ohjeen olleen tältä osin hallintolain 8 ja 9 §:n vastainen.

4

TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3 esittämäni käsityksen Tampereen kaupungin kasvatus- ja opetuspalvelukeskuksen menettelystä mainitun viranomaisen tietoon lähettämällä päätökseni tiedoksi perusopetuksen johtajalle.